

Riktlinjer

Upphandling och inköp

Dokumenttyp: Riktlinjer

Antaget av: Kommunstyrelsen

Senast reviderat: Förslag

Giltighetstid: Tills vidare

Diarienummer: KS 2023-761

Dokumentansvarig: Enhetschef upphandling och inköp

Adresserat till: Samtliga nämnder

Tidpunkt för aktualitetsprövning: Kommunstyrelsen 2023-05-23

Relaterade styrdokument: Policy för upphandling och inköp (KS 2016-324),

Tillämpningsanvisning upphandling och inköp (KS 2023-762) samt Tillämpningsanvisning direktupphandling (KS 2023-763)

Sökord: upphandling inköp

Innehåll

1	Inledning	4
2	Upphandlande organisationer	4
3	Nämndernas ansvar	4
4	Förhållningssätt	5
5	Innovation	5
6	Hållbarhet	5
7	Civil beredskap	7
8	Marknad och sund konkurrens	7
9	Uppföljning	7

1 Inledning

Av kommunens reglemente framgår att kommunstyrelsen leder och samordnar kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet. I detta ingår även att vara strategiskt upphandlingsstöd inom kommunstyrelsens ansvarsområden samt att svara för kommunövergripande ramavtal. Utifrån kommunens reglemente samt utifrån Upphandlings- och inköpspolicy har kommunstyrelsen fastställt denna riktlinje. Riktlinjen konkretiserar kommunens upphandlings- och inköpspolicy och fastställer ansvarsfördelningen samt anger hur upphandling och inköp ska genomföras i kommunen.

2 Upphandlande organisationer

2.1 Upphandlande myndighet

Linköpings kommun, som helhet, är en och samma upphandlande myndighet och bär alltid ansvaret för de upphandlingar och inköp som sker i organisationen. Ingen enskild nämnd eller förvaltning inom kommunen utgör en egen upphandlande myndighet.

2.2 Kommunens majoritetsägda bolag

Var och en av kommunens majoritetsägda bolag utgör en egen upphandlande myndighet eller upphandlande enhet.

Vissa upphandlande organisationer kan träffa avtal med varandra utan att genomföra upphandlingar. Detta gäller dock enbart i vissa fall när upphandlingslagstiftningens villkor för detta är uppfyllda.

2.3 Avgränsning

Denna riktlinje omfattar inte interna köp inom kommunen eftersom sådana köp inte regleras i upphandlingslagstiftningen.

Riktlinjen omfattar inte heller samarbetsavtal mellan andra kommuner eller mellan kommunen och regionen, sådana avtal regleras av särskild lagstiftning avseende kommunal samverkan.

3 Nämndernas ansvar

Nämnderna svarar för upphandling och inköp inom sitt uppdrag och ansvarsområde, inklusive lokaler för verksamhet. Nämnderna ska vid behov anlita kommunens centrala upphandlingsfunktion eller förvaltningens egen upphandlingsfunktion.

Varje nämnd ansvarar för att:

- genomföra upphandling och inköp i enlighet med kommunens styrdokument
- följa upp ingångna avtal
- årligen ta fram en uppdaterad upphandlingsplan

- ta fram en konkurrensutsättningsplan

Nämnden beslutar om att upphandling ska ske samt fattar beslut om inriktning för upphandlingen. Nämnden kan till förvaltningschefen eller annan uppdra att genomföra upphandlingen helt eller fram till tilldelningsbeslutet. I sistnämnda fall fattar nämnden beslut om tilldelning av kontrakt.

Nämnden väljer inte vilken leverantör som tilldelas kontrakt. Vilken eller vilka leverantörer som ska tilldelas kontrakt är en naturlig följd av de krav som ställts i upphandlingsdokumentationen och av den utvärdering som genomförts.

Nämndens ordförande eller den som nämnden ger i uppdrag, kan teckna avtal. I vissa fall framgår redan av nämndens delegationsordning om det finns en delegat som har rätt att ingå vissa typer av avtal. Avtal som tecknas ingås för kommunens räkning och inte för nämndens. Civilrättsligt är kommunen en organisation. Således ska Linköpings kommun stå som part i avtal.

4 Förhållningsätt

Anbudsgivare, anbudssökande och anbud ska behandlas objektivt, utan ovidkommande hänsyn. Företrädare för kommunen ska agera på ett affärsetiskt korrekt sätt. Den som deltar i beredningen av ett upphandlingsärende ska förfara så att förtroendet för hans eller hennes opartiskhet inte rubbas. Kommunallagens regler rörande jäv gäller även vid upphandling.

Verksamheternas behov och kommunens bästa

Upphandling och inköp ska baseras på en helhetssyn där kommunens gemensamma bästa har företräde framför enskild verksamhets intresse. Samtidigt ska verksamheternas behov tillgodoses med fokus på servicen till medborgarna.

Att anskaffningar ska baseras på vad som är bäst för kommunen innebär att inköpen ska samordnas så att skalfördelar erhålls och styrning och uppföljning underlättas. Samordnad upphandling ska genomföras inom de områden där det finns gemensamma behov.

Detta innebär dock inte att samordning alltid ska ske så snart flera nämnder har liknande behov. Det avgörande är vad som är kommunens gemensamma bästa och även faktorer som talar emot en samordning ska beaktas.

5 Innovation

Kommunens ambition är att genom upphandling främja utveckling och innovation inom kommunen och på marknaden. Det kan handla om helt nya lösningar på marknaden, men även existerande lösningar som ännu inte används inom kommunen.

6 Hållbarhet

Upphandling är ett viktigt styrmedel för att nå samhällspolitiska mål. Genom att upphandla hållbart säkerställer kommunen den goda affären sett till hela livscykeln. Hållbar upphandling bidrar till en hållbar utveckling och ger utrymme att genomföra politiska mål för hållbarhet som formulerats i övergripande styrdokument, såsom policyer och program.

Med hållbar upphandling avses en bred definition av hållbarhet som inkluderar ekonomiska, ekologiska och sociala dimensioner. Vid upphandlingar där inneboende målkonflikter mellan olika hållbarhetsaspekter finns, ska dessa synliggöras och bedömas.

6.1 Ekonomisk hållbarhet

Vid upphandling och inköp ska lägsta möjliga totalkostnad eftersträvas vilket innebär att, så långt möjligt, hänsyn tas till livscykelkostnaden. Vid tillämpande av livscykelkostnaden tas hänsyn till kostnaden för en produkt eller en anläggning under hela dess livslängd. Förutom att de totala kostnaderna vid investeringar blir så låga som möjligt medför utvärderingsmetoden i de flesta fall även lägre energianvändning och mindre påverkan på miljön.

6.2 Ekologisk hållbarhet

Miljöanpassad upphandling ska leda till att användningen av andelen miljöanpassade produkter ökar, att kommunen når satta miljö- och klimatmål samt att teknik och nya innovationer utvecklas.

Genom att ställa miljökrav i upphandling bidrar kommunen bland annat till

omställning till ett fossilfritt samhälle

en mer cirkulär ekonomi

minskade luft-, vatten och markföroreningar och

ökad energieffektivitet och minskad resursanvändning.

Vilken typ av miljökrav som ska ställas vid en upphandling och på vilken nivå beror på vilka mål och behov kommunen har, hur marknaden ser ut och vilken typ av vara, tjänst eller entreprenad som ska upphandlas.

6.3 Social hållbarhet

Genom att ta social hänsyn i samband med upphandling bidrar kommunen till att säkerställa goda arbetsvillkor för de personer som ska utföra offentliga kontrakt eller att bidra till att alla, oavsett funktionsförmåga ska kunna vara delaktiga i samhället. Det kan även handla om att säkerställa kommunens behov av att erbjuda personer som står långt ifrån arbetsmarknaden möjlighet till sysselsättning.

Krav kan också ställas som bidrar till förbättrade arbetsvillkor utomlands, framförallt vad gäller produktion i tredje land, genom krav på exempelvis arbetsvillkor.

Genom sociala krav i offentliga upphandlingar säkerställs att den offentliga sektorn köper produkter och tjänster som är producerade etiskt utifrån icke-diskriminering mellan kön eller skillnader i etnisk och kulturell bakgrund.

7 Civil beredskap

Vid upphandling och inköp ska hänsyn tas till kommunens civila beredskap. Det innebär bl.a. att upphandling och inköp ska ske på särskilt vis och med särskilda villkor när det är fråga om att upphandla en samhällsviktig verksamhet eller ett kritiskt beroende till en samhällsviktig verksamhet.

Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Ansvärg nämnd ska vid ställningstagande inför eventuell upphandling överväga om det, med anledning av kommunens civila beredskap, finns skäl att behålla driften av en verksamhet i egen regi. Ett sådant skäl kan vara att den verksamhet som är föremål för eventuell upphandling, bedrivs i lokaler som har egenskaper i form av särskild utrustning eller som av annat skäl är strategiskt viktiga för kommunen att behålla rådighet över.

När en samhällsviktig verksamhet eller ett kritiskt beroende upphandlas, ska kommunens upphandlade avtal säkerställa leverans- och driftssäkerhet, bl.a. genom att ställa särskilda krav på kontinuitet, redundans m.m. Detta kan ske genom framtagande av särskilda avtalsvillkor kopplade till kommunens civila beredskap.

8 Marknad och sund konkurrens

Kommunen ska tillvarata och vårda konkurrensen på de aktuella upphandlingsmarknaderna. En mångfald av leverantörer, varor och tjänster behövs för att skapa en väl fungerande konkurrens för såväl stora som små företag. Kommunen ska även säkerställa att hänsyn tas till mindre företags behov av information och framförhållning. Samspelet och förståelsen mellan kommunen och leverantörer ska vårdas, till exempel genom god dialog före, under och efter upphandlingar.

Inom ramen för ovanstående beaktanden ska kommunen även säkerställa att konkurrensen är sund så att seriösa aktörer inte missgynnas och att kommunala skattemedel inte går till oseriösa aktörer. Kommunen ska, i varje upphandling, bedöma risken för välfärdsbrottslighet och vidta åtgärder för att motverka sådan brottslighet. Detta gäller vid såväl genomförande av upphandling som vid avtalsuppföljning.

9 Uppföljning

Kommunen ska följa upp upphandlingsverksamheten på systemnivå (uppföljning av strategisk måluppfyllelse) och på leverantörsnivå (avtalsuppföljning).

Uppföljning på systemnivå har till syfte att säkerställa att kommunens upphandlingar håller en god kvalitet och uppfyller de mål som framgår av berörda styrdokument så att till exempel välfärdsbrottslighet motverkas.

Uppföljning på leverantörsnivå har till syfte att följa upp det som leverantören har åtagit sig att göra i enlighet med avtalsvillkoren. Omfattningen av avtalsuppföljningen ska anpassas till avtalets värde och övriga förhållanden. Uppföljningen kan variera från en enkel kontroll av att kommunen erhållit det som beställts, till omfattande undersökningar inklusive revision